

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXII-a, Botoșani, 2-5 mai 2019

LIMBA LATINĂ

Clasa a VIII-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română: (40 p.)*Omul care a devenit zeu*

Romulus in campo contionem habebat. Ibi multi iuvenes et suae custodiae erant, quas¹ rex „celeres” appellabat. Subito tremenda tempestas cooritur² cum maximis tonitris; procella regem operit denso nimbo sub multitudinis oculis. Homines iam nihil videbant et pavor omnes³ comprehendebat. Sed statim serena et tranquilla lux redit⁴ et multitudo regis sedem vacuum reperit. Iuventus Romulum deum conclamat.

(text adaptat după Titus Livius, *Ab Urbe condita*, I, 15-16)

1. <i>quas</i> = „pe care”	3. <i>omnes</i> – Ac. pl., v. <i>omnis</i>
2. <i>cooritur</i> = „se naște”, „se iscă”	4. <i>redit</i> (ind. prezent) – v. <i>redeo</i> , -ire

- II.**
1. Analizați morfologic cuvintele subliniate din textul de mai sus (*suae, maximis, videbant, regis*). Menționați și formele lor de bază (de dicționar). (12 p.)
  2. Adjectivul are, de regulă, trei grade de comparație: gradul 0 (pozitiv), comparativ și superlativ. Treceți adjectivul *maximis* la celelalte două grade de comparație decât cel din textul dat, păstrând neschimbate genul, cazul și numărul din text. (4 p.)
  3. Schimbați numărul tuturor cuvintelor flexibile din structura *multitudo regis sedem vacuum reperit*. (10 p.)
  4. Scrieți formele corespunzătoare în limba latină pentru cuvintele *îți* și *cu voi*. (2 p.)
  5. Corectați erorile lexicale/gramaticale din următorul enunț, prin rescrierea acestuia: (2 p.)
Nu s-ar întrevade posibilitatea unei maximizări absolute a profitului, în absența unui plan optim.

III. Notați cu „A” afirmațiile de mai jos pe care le considerați adevărate și cu „F” pe cele false (de exemplu: a) – A; b) – F etc.). În cazul afirmațiilor false rescrieți enunțul, corectând eroarea/erorile de ordin istoric/mitologic: (20 p.)

- a) Numitor, unchiul gemenilor Romulus și Remus, domnea în Alba Longa, cetate întemeiată de Aeneas.
- b) Romulus și Remus erau considerați fiii zeilor Marte și Rhea Silvia.
- c) Atât Marte, cât și Minerva sunt zei războinici, aspect dovedit inclusiv de lancea cu care sunt reprezentați.
- d) Minerva, Mars și Mercurius sunt considerați de cele mai multe surse mitologice fiii lui Iuppiter.
- e) Roma a fost întemeiată pe colina Capitoliu, în anul 753 a.Chr., conform dovezilor istorice și arheologice.

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXII-a, Botoșani, 2-5 mai 2019

LIMBA LATINĂ

Clasa a IX-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română: (40 p.)*Protejatul lui Caesar – motiv de război*

Erat in Carnutibus¹ nobili genere Tasgetius, cuius maiores in sua civitate regnum obtinuerunt. Huic Caesar pro eius virtute atque in se benevolentia, quod² in omnibus bellis singulari eius opera fuerat usus³, maiorum locum restituit. Tertio anno regis inimici eum interfecerunt. Eam rem amici Caesari nuntiant. Ille Lucium Plancum cum legione in Carnutes misit ut⁴ eos quorum opera Tasgetii mors evenit sibi adducat.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, V, 25, text adaptat)1. *Carnutes*, -um – carnuți (neam gallic)3. *fuerat usus* = „se folosise”2. *quod* (aici, conjuncție) = „deoarece”, „fiindcă”4. *ut* (conj.) = „ca să”**II. 1. Analizați morfologic cuvintele subliniate din textul de mai sus (*cuius*, *maiorum*, *interfecerunt*, *Caesari*). Menționați și formele lor de bază (de dicționar). (12 p.)****2. Precizați cazul și numărul pronumelor și adjectivelor pronominale din text, cu excepția celei subliniate (*cuius*). (10 p.)****3. Schimbați numărul tuturor cuvintelor flexibile din structura *cuius maiores regnum obtinuerunt*. (4 p.)****4. Identificați în limba română câte două cuvinte cu valori morfologice diferite (de exemplu, un substantiv și un adjectiv), al căror etimon (cuvânt de origine) să fie *opera*, respectiv *maior*. (4 p.)****III. Redactați un eseu, în aproximativ 100 – 150 de cuvinte, prin care să justificați următoarele afirmații ale istoricului roman Titus Livius, referitoare la ultimul rege etrusc: (20 p.)**

„A luat în răspăr orice drept, dominând prin abuz, ca unul care domnea încălcând voința poporului și autoritatea senatului. Se mai adăuga și faptul că, fiind nevoit să-și asigure domnia, a vârat groaza în toți cetățenii, fiindcă știa că nu se poate bizui pe dragostea lor.” (Ab Urbe condita, I, 49)

Eseul trebuie să includă următorii termeni/nume latinești: *Servius Tullius*, *Cloaca Maxima*, *Minerva*, *Gabii*, *respublica*.

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXII-a, Botoșani, 2-5 mai 2019

LIMBA LATINĂ

Clasa a X-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română:

(40 p.)

Un contraatac militar reușit îi permite lui Caesar să-și impună favoritul la conducerea treverilor

Celeriter nostri, clamore sublato, pila in hostes immittunt. Illi, ubi¹ praeter spem, quos modo² fugere credebant, infestis signis ad se ire viderunt, impetum ferre non potuerunt ac, primo concurso in fugam coniecti, proximas silvas petierunt. Quos Labienus equitatu consecratus, magno numero interfecto, compluribus captis, paucis post diebus civitatem recepit. Nam Germani qui auxilio veniebant, percepta Treverorum fuga, sese domum receperunt. Cum his propinqui Indutiomari³, qui defectionis auctores fuerant, comitati eos ex civitate excesserunt. Cingetorigi³, quem ab initio permansisse in officio demonstravimus, principatus atque imperium est traditum.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, VI, 8)

1. ubi (aici) = „când”

3. Indutiomarus, -i; Cingetorigi, -igis – căpetenii galice

2. modo = „mai înainte”

II. 1. Precizați cazul și funcția sintactică a cuvintelor subliniate din textul de mai sus (pila, concurso, interfecto, auxilio, his, principatus).

(12 p.)

2. Identificați în text – în cazul în care există – și rescrieți pe foaia de concurs:

(8 p.)

a) un verb la modul infinitiv, cu funcție de complement direct;

b) un termen în cazul acuzativ, cu funcția de complement circumstanțial instrumental;

c) două subordonate participiale relative.

N.B. Precizați explicit dacă anumite forme/structuri solicitate nu se regăsesc în text.

II. Traduceți textul de mai jos în limba latină:

(30 p.)

Întrucât mai mulți soldați fuseseră răpuși (conficio) de răni (vulnus), erau trimiși (mitto) soli (nuntius) către Caesar. Un nervian (Nervius) pe nume (nomen) Verticus, născut (nascor) dintr-o spiță (genus) onorabilă (nobilis), îl convinge (persuadeo) pe un sclav (servus) cu speranța (spes) libertății (libertas) și cu nemaipomenit de mari (magnus) răsplăți (praemium) să-i (ut) ducă (defero) lui Caesar (ad + Ac.) o scrisoare (litterae). El o aduce (effero) legată (illigo) de (in) o lance (iaculum) și, mișcându-se (versor) ca (ut + N.) un gal între gali, ajunge (pervenio) acolo (ibi).

(după *De bello Gallico*, V, 45)

N.B. Structura subliniată trebuie redată printr-o construcție participială.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu. Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXII-a, Botoșani, 2-5 mai 2019

LIMBA LATINĂ

Clasa a XI-a

I. Oferiți o variantă de traducere literară în limba română:

(50 p.)

A fi complet devotat – o perspectivă gallică

Pugnatum est diu atque acriter, cum Sotiates, superioribus victoriis freti, in sua virtute totius Aquitaniae salutem positam putarent [...]. Atque in ea re omnium nostrorum intentis animis, alia ex parte oppidi Adiatunnus, qui summam imperii tenebat, cum DC devotis, quos illi soldurios appellant, quorum haec est condicio, ut omnibus in vita commodis una cum iis fruantur quorum se amicitiae dediderint, si quid his per vim accidat, aut eundem casum una ferant aut sibi mortem consciant; neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam qui, eo interfecto cuius se amicitiae devovisset, mori recusaret – cum his Adiatunnus eruptionem facere conatus clamore ab ea parte munitionis sublato, cum ad arma milites concurrissent vehementerque ibi pugnatum esset, repulsus in oppidum tamen uti eadem deditionis condicione uteretur a Crasso impetravit.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, III, 21-22)

II. Citiți cu atenție textul următor:

(40 p.)

Maximeque hoc in hominum doctorum oratione mihi mirum videri solet, quod qui tranquillo mari gubernare se negent posse, quod nec didicerint nec umquam scire curaverint, iidem ad gubernacula se accessuros profiteantur excitatis maximis fluctibus. Isti enim palam dicere atque in eo multum etiam gloriari solent, se de rationibus rerum publicarum aut constituendarum aut tuendarum nihil nec didicisse umquam nec docere, earumque rerum scientiam non doctis hominibus ac sapientibus, sed in illo genere exercitatis concedendam putant. Quare qui convenit polliceri operam suam rei publicae tum denique si necessitate cogantur? Cum, quod est multo proclivius, nulla necessitate premente rem publicam regere nesciant. [...] tamen arbitrarer hanc rerum civilium minime neglegendam scientiam sapienti, propterea quod omnia essent ei praeparanda, quibus nesciret an aliquando uti necesse esset.

(M. Tullius Cicero, *De re publica*, I, 11)

„Mie mi s-a părut mereu uimitoare ideea din discursul celor docti, conform căreia ei se declară gata să preia comanda corăbiei pe o mare foarte agitată, deși tot ei mărturisesc că sunt incapabili să o cârmuiască pe o mare liniștită, că n-au învățat niciodată acest meșteșug și că nu și-au dat niciodată silința să o facă. Tot ei afirmă cu ostentație și se fălesc că nu au învățat nimic despre principiile întemeierii ori ale guvernării statelor și că nu fac expuneri pe această temă. Ei mai afirmă că această disciplină nu trebuie încredințată învățaților și înțelepților, ci oamenilor versați în acest domeniu. Cum este prin urmare posibil ca ei să-și ofere serviciile statului numai în condiții alarmante, deși nu știu să-l îndrume nici în deplină pace? [...] Totuși, după părerea mea, înțeleptul este dator să nu negligeze deloc știința guvernării (studiul politicii), tocmai pentru că trebuie să fie pregătit pentru orice lucru, de vreme ce nu are de unde să știe când va trebui să-l folosească.”

Redactați o analiză literară a fragmentului, din perspectiva relației dintre filosofie și politică. Concentrați-vă asupra următoarelor aspecte: oferirea unor elemente minimale de contextualizare a fragmentului în operă; ilustrarea, în pasajul dat, a relației dintre teorie și practică; identificarea și explicarea cuvintelor-cheie din textul original; comentarea secvenței de text subliniate (*tamen ... esset*), prin raportare la ansamblul operei din care este extras fragmentul – reliefarea opțiunilor politice ciceroniene referitoare la tipul de stat ideal.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXII-a, Botoșani, 2-5 mai 2019

LIMBA LATINĂ

Clasa a XII-a

I. Oferiți o variantă de traducere literară în limba română:

(50 p.)

Un model pierdut al educației

Dicet aliquis: "Haec est igitur tua disciplina? Sic tu instituis adulescentes? Ob hanc causam tibi hunc puerum parens commendavit et tradidit, ut in amore atque in voluptatibus adulescentiam suam collocaret, et ut hanc tu vitam atque haec studia defenderes?" Ego, si quis, iudices, hoc robore animi atque hac indole virtutis atque continentiae fuit, ut respueret omnes voluptates omnemque vitae suae cursum in labore corporis atque in animi contentione conficeret, quem non quies, non remissio, non aequalium studia, non ludi, non convivia delectarent, nihil in vita expetendum putaret, nisi quod esset cum laude et cum dignitate coniunctum, hunc mea sententia divinis quibusdam bonis instructum atque ornatum puto. Ex hoc genere illos fuisse arbitror Camillos, Fabricios, Curios omnesque eos, qui haec ex minimis tanta fecerunt.

(M. Tullius Cicero, *Pro Caelio*, 17/39)

II. Citiți cu atenție textul următor:

Angustam amice pauperiem pati
robustus acri militia puer

condiscat et Parthos ferocis
vexet eques metuendus hasta

vitamque sub divo et trepidis agat
in rebus. [...]

Virtus, repulsae nescia sordidae,
intaminatis fulget honoribus
nec sumit aut ponit securis
arbitrio popularis aurae.

Virtus, recludens inmeritis mori
caelum, negata temptat iter via
coetusque vulgaris et udam
spernit humum fugiente pinna.

Est et fideli tuta silentio

merces: vetabo, qui Cereris sacrum
volgarit arcanæ, sub isdem
sit trabibus fragilemque mecum
solvat phaselon; saepe Diespiter
neglectus incesto addidit integrum,
raro antecedentem scelestum
deservit pede Poena claudo.

(Q. Horatius Flaccus – *Carmina*, III, 2)

Romana tinerime în oaste oțelită
deprindă-se să rabde cu inima tihnită
strâmtoarea sărăciei și, crânceni călăreți,
să ia cu lancea-n goană pe părții îndrăzneți
și să-și petreacă viața adăpostiți sub ceruri
continuu în primejdii cu strălucite țeluri;

[...]

Rușinea și disprețul Virtutea n-o cuprind,
fruntea-i lucește printre onoruri fără pată,
puterea ea n-o lasă și nici n-o ia vreodată
precum își schimbă cursul favorul popular;
Virtutea, ea deschide al cerului altar
celora demni să treacă de-aici la nemurire
și, pe cărări ascunse de-ntreaga omenire,
disprețuind mulțimea, ea mândră fuge-n zbor
de gloată, de pământul tinos și-njositor.

Tăcerea credincioasă e și ea răsplătită:

eu n-aș primi în casa de mine locuită
pe cel ce-ar da pe față al Cererei cult sfânt
și nici să intre-n nava cea slabă-n care sunt;
răzbunător adesea, de ciudă Joe pune
în rând cu vinovatul pe cel cu fapte bune,
mai rar Pedepsa, însă, cea șchioapă de picior
n-a prins pe vinovatul fugindu-i din pripor.

(traducere de D. C. Ollănescu)

Redactați o analiză literară a versurilor propuse. Veți avea în vedere următoarele aspecte:

(40 p.)

- oferirea unor elemente minimale de contextualizare a versurilor date în opera horatiană
- comentarea ideilor poetice și a termenului *virtus*, prin raportare la principiile curentului filosofic identificat
- ilustrarea ideilor poetice prin referiri pertinente la simboluri/imagini poetice/cuvinte-cheie din text
- identificarea a trei figuri de stil diferite și comentarea rolului lor în construcția ideilor textului

Nu vor fi punctate informațiile de ordin general, referitoare la tema autor/operă, decât în măsura în care clarifică ideile poetice din textul dat și nu înlocuiesc interpretarea propriu-zisă a acestora.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).